

tribuna | CESC BATLLE PERALES. Enginyer industrial i MBA

Els filtres de la por

Som realment lliures en la presa de decisions, o estem sotmesos a condicionants invisibles? Si és així, aquesta invisibilitat n'afavoreix la perpetuació, ja que no es pot combatre allò del que un no és conscient

Un filtre seria qualsevol sentiment, qualsevol marc, qualsevol preconcepció, qualsevol idea o conjunt d'idees, que actua de filtre sobre la realitat que ens envolta (casolana, nacional i/o mundial), de tal manera que ens altera (filtra) aquesta realitat i la canvia, traient-li, posant-li o canviant-li un o més atributs, de manera que mai percebem la realitat com és, sinó sempre modificada per aquest filtre.

De filtres n'hi ha molts, individuals i col·lectius, i el seu efecte ens pot fer prendre decisions nefastes per als nostres interessos. Un exemple dramàtic es troba en les darreres eleccions democràtiques a Algèria. Va guanyar de manera aclaparadora el FIS (Front Islàmic de Salvació), que propugnava implantar una república islàmica a l'estil de l'Iran. La paradoxa és que, per assolir aquesta majoria, va caldre el vot d'un gran nombre de dones, influïdes pel costum, per la pressió social i per la seva percepció (filtre) del que era bo i desitjable per a elles, els drets de les quals estaven predestinats a ser anorreats, potser a perpetuïtat, com

a conseqüència directa del seu vot.

Per a nosaltres el vot de les dones algerianes ens resulta incompreensible: com pots instaurar al poder a qui serà el teu botxí? com poden estar cegues a les conseqüències que això portarà? com poden no foradar el filtre que les condiciona? La principal raó d'aquesta docilitat és que, per a elles, aquest filtre està tan íntimament arrelat en tot el seu univers; és promulgat, ensenyat i considerat l'ordre normal de les coses, i estimat i volgut com a tal, per part de tota la seva societat; que els resulta invisible. I aquest és el principal perill d'aquests filtres: que siguin invisibles. Quan són visibles, un no deixa d'estar sota la seva influència, però pot intentar contrarestar-los. Si són invisibles, no podem prendre cap precaució per neutralitzar-ne l'influx. Endemés, la seva invisibilitat afavoreix la seva perpetuació, ja que no es pot combatre allò del que un no és conscient.

Les catalanes i els catalans ens llevem i funcionem cada dia creient que prenem les nostres decisions lliurement. És possible que hi hagi un sentiment (filtre) de por, que condicioni moltes de les nostres

decisions, i ens sigui invisible?

Darrerament, un gran nombre de catalanes i catalans han decidit enganxar el burro català als seus vehicles. Per a tots, en major o menor grau, i de manera més o menys conscient, constitueix un acte d'afirmació nacional. També hi ha un nombre, molt menor, que ha decidit enganxar el CAT, sobre la E de les seves matrícules. Essent també un acte d'afirmació nacional, sorprèn la desproporció dels dos col·lectius.

L'experiment que proposo a tots aquells que han enganxat un burro és que agafin (físicament) un adhesiu de CAT, i es col·loquin, amb el CAT a la mà, davant de les matrícules dels seus vehicles. En aquesta posició, a on només la seva voluntat els separa del fet d'enganxar el CAT a sobre la E, o no, que s'interroguin per què no acaben enganxant-lo. Si a la llista de perquè, no hi apareix la por de ser multat; la por de trobar-se el cotxe ratllat; la por de ser titllat de radical; la por d'una agressió per part d'algun capapat; la por de trobar-se el cotxe aixafat, en cas d'aparcar-lo a Madrid; la por de rebre agressions a les carreteres d'Espa-

nya; ni cap altre tipus de por, llavors és que la por no és un filtre que el condicioni. Si, per contra, a la seva llista hi ha pors, potser sí que hi ha un filtre de por que condiciona les seves decisions. És un experiment senzill i val la pena conduir-lo sense autoengany, perquè el pitjor dels filtres, és que n'ignorem l'existència.

Si vostè ja era conscient que era alguna por la que el frenava, llavors cal aprofitar el moment per qüestionar-se si aquelles pors eren puntuals o són una manifestació específica d'un filtre de por molt més genèric i d'un abast molt més gran. No deixa de sorprendre, si fossin només pors puntuals, fins a quin punt han afectat de la mateixa manera un grup tan nombrós de compatriotes.

Per resoldre un problema, el primer pas és ser conscient que existeix. Si hi ha un filtre de la por treballant a sobre nostre, primer cal saber-ho. Després podrem decidir si és un filtre insignificant, o si ens influeix a prendre decisions que puguin ser tan perniciosos per a la nostra col·lectivitat nacional, com ho era per a elles mateixes el vot de les algerianes.

en sisif | JORDI SOLER



ombres d'agost | IMMA MERINO

L'espectacle del cel

La nit de dissabte passat hi va haver una tempesta elèctrica: un llampec creava un instant d'esplendor que reclamava la mirada just quan es diluïa l'efecte. Fins que un altre llampec provocava un nou instant de bellesa efímera. El cel és un espectacle permanent i, de moment, gratuït que es renova i es metamorfosa amb uns mateixos elements (els núvols, la Lluna, el Sol i, de nit, les altres estrelles visibles com a grans protagonistes, però, més esporàdics, també els llampecs i els efectes sonors dels trons) i uns colors mudables amb la llum i la situació atmosfèrica. Tan canviant com semblant, el cel inspira un desig fàustic (aturar l'instant) i alhora fascina perquè, precisament, allò que hi és o que s'hi revela és fugaç. Per això, molts moments estel·lars del cel s'esdevenen a les albaides i els capvespres.

Aquest estiu he assistit a l'espectacle d'uns capvespres amb unes intenses tonalitats blavoses i vermelloses davant les quals tenia la sensació d'haver-les vist en un



Un espectacle de llampecs sobre el cel de Zuric. Ha estat estiu de tempestes i per tant de llampecs. / EFE

lloc que no és el cel. Fins que en un capvespre me'n vaig adonar que aquells blaus i vermells hi són en les pintures del Tintoretto. I, més que en els seus cels, en la roba de les seves figures. Així és que vaig pensar que l'art va fixar aquells colors efímers. Més tard, vaig reveure *Pasión de los fuertes*, traducció castellana (molt lliure, però, segons Néstor Almendros, ben encertada si es tenen presents les mirades apassionades entre Henry Fonda i Victor Mature) de *My darling Clementine*. L'espectacle dels cels de Monument Valley, malgrat que tot just intuït en la reproducció en DVD: Ford necessita de la pantalla cinematogràfica. El cel de *Pasión de los fuertes* és en un blanc i negre de gran força expressiva: mentre els Earp s'acosten a Tombstone, uns núvols negríssims anuncien l'assassinat del germà petit, James, a càrrec dels Clanton. Ho deia el boig Frenhofer de *L'obra mestra desconeguda*, de Balzac: «La missió de l'art no és copiar la naturalesa, sinó expressar-la!» Això també té a veure amb els colors del Tintoretto.